

AB-döntés a közszereplők bírálatának hatáiról

Egy szájkosárral kevesebb

Presztízsvereség a törvényhozásnak: hatálybalépése előtt alkotmányellenes részt talált a 15 éven keresztül készült új Ptk.-ban az Alkotmánybíróság.

KIFEJEZETTEN PIKÁNSNAK nevezhető az a szituáció, amit az Alkotmánybíróság (AB) múlt heti – az új Ptk. egyik kitételét megsemmisítő – határozata előidézett. Nem csak arról van szó, hogy a miniszterelnök által a kormányhoz lojális jogtudósokkal „telepakolt” AB megint elkaszált egy új törvényt, ilyesmi már eddig is előfordult. A bizzarr helyzetet alapvetően nem is az idézte elő, hogy nyolc Donáti utcai taláros professor megbuktatta

a másfél évtizeden keresztül legalább tíz másik polgári jogász professor által kidolgozott kódexet. A munkát irányító Vékás Lajos akadémikus voltaképpen már a parlamenti vita végén több módon – például a Magyar Jog című folyóiratban – részlegesen elhatárolódott attól az 1598 paragrafusból álló új Ptk.-tól, amit a 2012-es professzori tervezetből állítottak elő a kormánypárti politikusok.

Az AB által most alaptörvény-ellenesnek talált két szóból álló kifejezést sem

Családszabályok

A gyermekek érdekeit állítja közép-pontba az új Ptk. családjogi szabályozása, sőt reményeink szerint meghozza a kedvet a „plusz egy baba” megszületéséhez is – mondta minapi sajtótájékoztatóján Rétvári Bence, a közigazgatási tárca KDNP-s államtitkára. A most hatályba lépő törvény hat területen különbözik az előkészítésében közreműködő professzorok koncepciójától, és az egyik ilyen az élettársak és a bejegyzett élettársak kapcsolatára vonatkozik. A kereszténydemokraták – arra hivatkozva, hogy mivel az élettársi

a jogtudósok írták bele a március 15-én debütáló új magánjogi kódexbe. A jogi selejtnek bizonyult fordulat utólag került be az Országgyűléshez még 2012. július 11-én benyújtott törvénytervezetbe. A professzori szöveghez a Ptk.-vita kormányzati strómanja, Papcsák Ferenc, az alkotmányügyi bizottság alelnöke nyújtott be 2012. december 12-én az eredeti verziót módosító javaslatot, a közszereplők személyiségi jogainak hathatósabb védelme érdekében.

AMINTEGY 15 EZER normatív előírást tartalmazó törvénykönyvből két szó kigyomlálása inkább jelképes, mint érdemi beavatkozásnak tűnhet. Az AB által felülbírált passzus azonban érzékeny kérdést érint. A Vékás-féle eredeti szöveg a „celebek” csökkentett személyiségvédelmének doktrínáját még így kívánta meghatározni: „Közéleti szereplő személyiségi jogainak védelme a közügyek szabad vitását

Néhány, a közszereplők személyiségi jogait érintő jogvita

Közszereplő	Időpont	A vitatott eset lényege
G. Nagyné Maczó Ágnes (FKGP) országgyűlési alelnök	1996	Kártérítést ítélt meg a Fővárosi Bíróság a parlament alelnöknőjének, akit vetkőző hölgyként ábrázolt a Hócipő című satirikus lap.
Nikolits István (MSZP) titkosszolgálati miniszter	1997	A Legfelsőbb Bíróság szerint nem sérült a miniszter személyiségi joga, amikor fülbe tett parafa dugókkal, összevarrt szájjal és bekötött szemmel ábrázolta őt – a Nyírfá-ügy kapcsán – címlapján a HVG.
Orbán Viktor Fidesz-elnök	2005	Az állampolgári jogok biztosa, Lenkovic Barnabás paparazzimódszernek minősítette, s a magánszférába jogellenes behatolásnak tartotta, hogy a Népszava légi felvételt közölt az ellenzéki vezető budapesti házáról, megsértve ezzel annak intim szféráját.
Álmássy Kornél MDF-elnökjelölt	2008	A Kúria ítélete szerint nem sértette meg Dávid Ibolya MDF-elnök egykori riválisának jó hírnévhez fűződő jogait, amikor egy CD lemez felmutatásával a nyilvánosság előtt azt érzékeltette, hogy Álmássy adatgyűjtésre adhatott megbízást ellene.
Polt Péter legfőbb ügyész	2011	Kis János filozófus az ÉS-ben úgy fogalmazott Polttal kapcsolatban, hogy „előző hivatali ciklusa idején már bőségesen bizonyította, hogy hivatalát nem pártatlan közszolgaként, hanem megbízója kiszolgálójaként tölti be”. A jogerős ítélet alapján a cikkíró nem lépett túl a szabad véleménynyilvánítás jogilag megengedett határait.

Forrás: HVG-gyűjtés

HVG ARCHÍV

SEMÉLYISÉGI JOGI VITÁKBA KEVEREDETT KÖZSZEREPLŐK. Megvágott Ptk.

kapcsolatokban élők maguk szeretnék meghatározni együttélésük szabályait, nincs is helyük a családjogi kódexben – kihagyták volna a szabályozásból a „le nem papírozott” kapcsolatokat. A Fidesz indítványára az új Ptk. abban az esetben mégis elismeri az ilyen kapcsolatok családjogi hatásait – például a kapcsolat felbomlása vagy az egyik fél halála esetén –, ha az együttélés legalább egy évig tartott, és abból gyermek született. (Az azonos nemű párokról továbbra sem szól a kódex, Rétvári szerint azért, mert a bejegyzett élettársak kapcsolatát 2009 óta külön törvény szabályozza.) Változás az is, hogy válás esetén – a fő szabály szerint – már nem az anyánál vagy apá-

nál kell elhelyezni a gyermeket: a bírósági eljárásban a szülői felügyeleti jog közös gyakorlásának biztosítására kell törekedni.

Az új Ptk. egyszerűsíti az örökbecfoga-dással összefüggő szabályokat (amelyek a homoszexuális párokra továbbra sem vonatkoznak). Az egyik legfontosabb módosítás a nyílt örökbecfogadást érinti, vagyis azt, amikor a vér szerinti szülő ismeri az örökbecfogadót. Ezekben az esetekben – a gyermek hathetes koráig – az anya visszavonhatja hozzájáruló nyilatkozatát. Örökbecfogadó csak az lehet, aki – szemben a korábbi szabályozásban szereplő 18 éves korhatárral – betöltötte 25. életévét, és a gyermeknél legalább 16,

illetve legfeljebb 45 évvel idősebb. Ettől csak rokoni vagy házastársi örökbecfogadás esetén lehet eltérni.

Az örökbecfogadni szándékozók háromnegyede egyébként 3 év alatti gyermeket szeretne, 22 százalékuk 3–6 év közöttit is elfogadna, és mindössze 3 százalékuk vállalna 6–10 év közötti gyermeket. Ezzel szemben a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő, örökbecfogadható gyermekek 26 százaléka már betöltötte a tizedik életévét, a fiatalabb gyermekek 7 százaléka pedig olyan súlyos egészségügyi problémákkal küzd, melyek szinte lehetetlenné teszik, hogy valaha is családba kerüljenek. ■ DOBSZAY JÁNOS

biztosító alapjogokat szükségtelenül nem korlátozhatja.” A Papcsák-féle változat utóbb szűkítette a bírálathoz való lehetőséget, miután a „méltányolható közérdek” is a jogszerű kritika előfeltételeként határozta meg.

A kormány az utolsó előtti pillanatban érzékelte, hogy nincs rendben minden az inkriminált passzussal. A végső határozathozatal előtt egy nappal, 2013. február 10-én ugyanis Navracsics Tibor igazságügy-miniszter zárószavazás előtt

ti módosító javaslatot adott be a kormány nevében a parlamentnek, amiben a módosítás módosítását indítványozta. A miniszter alapvetően éppen az AB által most hatályon kívül helyezett „méltányolható közérdekből” szövegrészt akarta – mint ▶

HBLF

INTERCONTINENTAL BUDAPEST
1052 BUDAPEST, APÁCZAI CSERE J. U. 12-14.

PÉNZÜGYI CSÚCSTALÁLKOZÓ

XIV.
2014/03.28.

WWW.HBLF.HU

KICSI A BORS, DE...
...ERŐS MAGYARORSZÁG?

CSÉFALVAY ZOLTÁN
CZAKÓ BORBÁLA
STUMPF ISTVÁN
BOKROS LAJOS
JÁRAI ZSIGMOND
KOVÁCS ÁRPÁD
RAFFAELLA TENCONI
PETER ATTARD MONTALTO
TIMOTHY ASH
PLESCHINGER GYULA
ORBÁN GÁBOR
KUPA MIHÁLY
BÉKESI LÁSZLÓ
BOD PÉTER ÁKOS
MELLÁR TAMÁS

HOGYAN LÁTJÁK LONDONI ELEMZŐK ÉS HAZAI
GAZDASÁGI SZAKÉRTŐK A VÁLASZTÁSOK UTÁNI
MAGYAR GAZDASÁGOT ÉS KILÁTÁSÁIT?

SZAKMAI SZERVEZŐ

HBLF

Új magánjog sorozat

Szerződések tára

Az új Ptk. alapján

Ez az új Polgári Törvénykönyv alapján összeállított, több mint 120 szerződésintézet felvonultató kötet 2014. március 15. után iránytű lehet az okiratszerkesztésben.

Található benne minta az adásvételi, a vállalkozási, a fuvarozási, a szállítmányozási, a megbízási, a bizományi, a közvetítői, a használati, a hitel- és számlaszerződésekre. Nem hiányozhatnak a sorból a biztosítéki és zálogszerződések, az engedményezés, a jogátruházás, a tartozásátvállalás, a szerződésátruházás okiratmintái sem. A kötet záró fejezetei a társasági jog területén, illetőleg a magánszemélyek között jellemző (ajándékozási, tartási, életjáradéki, öröklési) szerződéseket dolgozzák fel.

A könyvben található valamennyi szerződés-minta elérhető a Jogkódex iratminta moduljában.

Ára: 9000 Ft

hvgorac

www.ptk2013.hu

WEBES VÁSÁRLÁS
-10%

Kormányzati nyelvstratégia?

Játék a betűkkel

Kutatóműhely vagy kormányzati nyelvhivatal? – még ez sem egyértelmű a Miniszterelnökség új intézete kapcsán.

AHAZAI NYELV művelésére fölállítandó tudós társaságról vagy magyar akadémiáról” – így szól a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) felállításáról szóló 1827-es törvény címe. A tudós testületnek azóta is egyik alapvető feladata a magyar nyelv tudományos feldolgozása, a köznyelv és tudományos nyelv ápolása. A kormánynak kevés azonban az Akadémia e feladatára, a Miniszterelnökség égisze alatt létrehozta a Magyar Nyelvstratégiai Intézetet, amivel kiüriti az MTA társadalomtudományi tevékenységét, hiszen két történelmi intézet,

a Veritas és a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet mellett most már a nyelvtudomány is kormányhatáskörbe került.

Április 1-jével jön létre az intézet – a nyelvészek eleinte viccnek hitték az első híradásokat a kormány döntéséről. Az terjedt el nyelvész körökben, hogy Balázs Géza, a nyelvművelés egyik hazai apostola, aki már régóta sürgette nyelvműveléssel foglalkozó tudományos intézet létrehozását, elérte végre a célját. A HVG kérdésére Balázs tagadta, hogy ő lenne majd az igazgató, sőt azt mondta, hogy még a tervvel sem keresték meg. Pedig az Eötvös Loránd

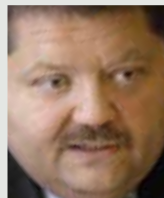
AZ ELŐADÓ BÍRÓKÉNT PACZOLAY PÉTER AB-elnök által jegyzett határozatot hét (főként 2011 óta megválasztott) bíró elutasította. Többségüknek pár hónapja hosszabbította meg mandátumát az Országgyűlés két kormánypárti frakciója. A leszavazott ítések egy része látványos jogelméleti fejtegetéssel igyekezett igazolni, miért is volna indokolt a szigorúbb szabály életbeléptetése. A hetek közül egyedül Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró engedett meg magának az új Ptk.-val szemben némi kritikát, elismerve, hogy az eredeti (értsd: a professzori tervezetben szereplő) „rendelkezés kétségkívül feszebben, szigorúbban, szerencsésebben fejezte ki a közérdek bírói úton való megállapíthatóságának a lehetőségét (...) mint a végül is elfogadott rendelkezés”.

A sajtószabadság és a véleménynyilvánítás szabadságának szűkítésére irányuló szándék végül is oda vezetett, hogy voltaképpen egy politológus, Szabó Máté, még ombudsmanként kezdeményezte alkotmányserítés címén az inkriminált kitétel megsemmisítését. Ez már csak azért is pikáns volt, mert az új Ptk. munkálatait 2010–2013 között miniszteri biztostként egy professzionális polgári jogász, Székely László egyetemi adjunktus menedzselte. Székely ráadásul éppen a véleménynyilvánítási szabadság egyik fölként szakértője Magyarországon. Az alapvető jogok korábbi biztosának, Szabó Máténak időközben történetesen Székely László lett az utódja a Nádor utcai ombudsmanközpontban, Budapesten. ■ **BABUS ENDRÉ**

Lázár János intézetei

■ Nemzetstratégiai Kutatóintézet.

A Szász Jenő erdélyi politikus által vezetett intézmény már több mint egy éve működik, ám az évente 1,3 milliárd forint

tos állami támogatás ellenére még mindig csak a „felfutás” időszakában van, tudományos tevékenységének nincs jele. Elindult viszont a Kárpát-medencei hálózatfejlesztési munka, és Szászék vállalták használt hazai tankönyvek eljuttatását a környező országok magyar szakmunkástanulóinak. Az intézet fővárosi székházában megnyílt a Kárpát-haza Galéria, és a Kárpát-medencei Mangalicatenyésztők első találkozóját is a Nemzetstratégiai Kutatóintézetben tartották. Ehhez képest furcsa, hogy a munkatársaknak alkalmazásuk előtt nemzetbiztonsági ellenőrzésen kell átesniük.

■ **A Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet.** Az egykori MDF-elnök, a valaha MSZMP-s **Bíró Zoltán** vezette intézet évente 300 millió forintból gaz-

dálkodhat, de egyelőre szintén nem mutat magából szinte semmit (2013-ra konferenciát, könyvbemutatót is ígért, de egyikből sem lett semmi). Bíró nyilatkozataiból úgy tűnik, egyik kutatási témájuk – „a rendszerváltás igaz története” mellett – a privatizáció lesz.

■ Veritas Történetkutató Intézet.

A már nevében is az igaz történetírásra alapított, 260 millió forint támogatású intézetről nincs hír, mióta főigazgatója, **Szakály Sándor** a kamenyec-podolszkiji német megszárlással kapcsolatos érzéketlen kijelentésével nemcsak a zsidó közösséget

haragította magára, de értetlenséget váltott ki a történészszakmán belül is. A holokauszt-tagadás miatt feljelentett Szakály minden nyilvános szereplését lemondta, a jogerős ítéletig önkéntes moratóriumot fogadott. Az intézet főigazgató-helyettesek között Dobos László, a Duna Tv elnöki titkárságának közgazdász és szociológus végzettségű egykori vezetője lett.